

# Zkušenosti ze zahraničních stáží v předškolních zařízeních

**Německý Straubing, nizozemský Utrecht a švédský Göteborg poskytly v období od dubna do počátku června 2015 zázemí celkem 51 učitelkám a ředitelkám mateřských škol z Pardubického kraje. V tomto období byly realizovány zahraniční stáže v celkem 12 předškolních zařízeních.**

MGR. MARTINA CHMELOVÁ



**C**ílem zahraničních stáží bylo získat srovnávací informace ohledně pedagogických přístupů používaných v navštívených zemích, komunikace a spolupráce s rodiči a manažerského vedení zahraničních školských organizací. Prostřednictvím série článků poukážeme na možné směry a cesty k inspirativním nápadům a změnám. Během stáží jsme se věnovali větším a podstatnějším změnám, na něž má vliv zřizovatel nebo platná legislativa v ČR, ale také těm, jež může ovlivnit každý z pedagogických pracovníků.

Změna může přijít, pokud se zastavíme. My všichni jsme se tedy na týden zastavili, pozorovali, ptali se, diskutovali a přemýšleli.

## **I Někteří inspirativní zjištění**

**V oblasti řízení** se jako červená nit vine poznání, že ve všech třech zahraničních destinacích ředitelka vykonává **pouze roli manažera bez úvazku u dětí**. Má tak prostor k vedení a podpoře svého týmu, ke komunikaci se zřizovatelem nebo kontrolními orgány, s rodiči. Dochází k pravidelným poradám celého týmu mateřských škol, vlastní pedagogickou práci vede a koordinuje pověřený pedagog (obdoba naší zástupkyně).

Zajímavostí je také zázemí pro učitele („sborovny“), které slouží k týmové práci zaměstnanců. Ředitelka stojí v čele většinou několika předškolních zařízení, čímž dochází k efektivitě vynaložené práce a finančních pro-

středků. Postřehy a informace jednoznačně potvrzují důležitost týmové práce v předškolních zařízeních a také potřebu učit se týmové práci a stále ji rozvíjet.

Další významnou kapitolou byl vlastní **kontakt, spolupráce a komunikace s rodiči dětí**, o které školky pečují. Nastavený partnerský přístup, podpora a pomoc, respektování jiných kultur, hodnot a z toho plynoucích potřeb a pravidel jednoznačně ukazují, že si pedagogové nevystačí s intuitivním přístupem, ale že musejí být na svoji roli dobře připraveni a vyškoleni, a to počínaje jazykovou vybaveností přes kulturní přehled až po asertivní i efektivní komunikaci s rodiči.

V Nizozemsku jsme byli svědky toho, jak celý tým přichází do kontaktu s rodiči, pracovníci docházejí

*Zřizovatel může vybudovat moderní a krásně vybavenou MŠ, ale bez kvalitních a kvalifikovaných, pozitivně naladěných a kreativních učitelek, ředitelek i nepedagogických pracovníků nelze provozovat MŠ 21. století. Je třeba umět reagovat na změny ve společnosti, v přístupu k dětem, neustále na sobě pracovat a inspirovat se dobrými příklady ve svém okolí.*

*Bylo pro nás všechny velmi povzbuzující slyšet účastnice projektu vyprávět o tom, co a kde viděly, jak některé věci chtějí dělat jinak, jak přemýšlejí o „svě MŠ“. Nadšené učitelky a ředitelky si teď budou vzájemně sdělovat zkušenosti, diskutovat a měnit některé věci. Je pro nás všechny velkým závazkem, aby toto nadšení z projektu, nové znalosti a dovednosti vydržely co nejdéle a dokázaly v reálném a velmi složitém provozu MŠ něco nastartovat a udržet.*

Mgr. Ivana Liedermanová, vedoucí odboru školství, kultury a sportu Magistrátu města Pardubice

vání **odpovědnosti úměrné věku dětí**, vycházející vždy z výběru činností, přirozené zkoumání světa, větší sepeť s přírodou, menší tlak na výkon (*Nemusí to zvládnout teď, počkáme, až dítě dozraje...*).

### I Prostředí a vybavenost mateřských škol

Tento přístup podporuje laskavé chování učitelů, menší počet dětí ve třídách, větší počet učitelů/asistentů zajišťujících práci s dětmi (možnost individuálního přístupu), **promyšlené prostředí školek** (menší prostory, méně hraček, málo technického vybavení – žádné interaktivní tabule, PC atd.). Pro pobyt venku jsou děti vybaveny vhodným oblečením.

Prostory pro práci s dětmi připomínají spíše domácí prostředí. Ve většině zařízení nejsou velké třídy, ale menší místnosti umožňující různorodou činnost (kreativní činnosti, cvičení, hraní atd.). **Tyto prostory evokují obývací nebo dětské pokoje**, kam děti přicházejí na návštěvu ke svým kamarádům.

Ve „třídách“ bylo obecně méně pomůcek a hraček, téměř žádná elektronika (pouze fotografické rámečky pro prezentaci činností s dětmi). Velmi užitečné jsou sušičky oblečení a bot v šatnách. Bez tohoto vybavení je téměř čtyřhodinový pobyt venku každý den a za každého počasí nemyslitelný.

**Denní režim a provoz MŠ** vychází vstřícně potřebám rodičů. Školky mnohdy poskytují péči i o velmi malé děti, ve Švédsku již od jednoho roku. Třídy pro malé děti jsou homogenní a děti dále plynule přecházejí do tříd mezi starší kamarády v rámci jednoho zařízení.

Pokud jde o stravování, vyplácí se jednoduchá opatření při výběru jídla (*dítě si samo nabere, co a kolik toho chce sníst – k dispozici je například pult s jídlem*) nebo ovocné svačinky, které děti jedí, kdykoli mají chuť. Rodiče respektují a dodržují psaná i nepsaná pravidla (vlastní svačinky, vhodné oblečení na ven, režim školky, komunitní spolupráce s MŠ atd.).

**Děti se speciálními vzdělávacími potřebami** dostávají veškerou potřebnou podporu. Především se jedná o individuální přístup, který umožňuje

menší počet dětí v třídních kolektivech a větší počet personálu, podporující výchovné přístupy zaměřené na pozitivní podmiňování, rozvíjení dětské přirozenosti a zvědavosti úměrné věku, přizpůsobené prostředí atd. V případě potřeby má školka možnost zaměstnat asistenty přímo pro děti s SVP.

„Co můžeš udělat dnes, neodkládej na zítřek.“ I tímto úsvětlivým bychom mohli zakončit úvodní povídání zaměřené na sdílení postřehů a nápadů. Určité zásadní věci může měnit jen zřizovatel, tomu však lze na základě správné argumentace předložit řešení a potřebu změn. Některé změny, nápady a podněty je však možné začít realizovat ihned v rámci celého pedagogického i nepedagogického kolektivu. Jedná se o zdánlivě maličkosti, které jsou v kompetenci každé školky a které se mohou stát velkým přínosem především pro děti. Systém předškolního vzdělávání je pak lépe připraví na „velký svět“ a vytvoří pevný základ jak pro další školní výuku, tak pro jejich sociální ukotvení ve společnosti.

*Příště se podrobněji zaměříme na informace, postřehy a inspiraci z německého Straubingu.*

*Autorka působí jako ředitelka neziskové organizace Alfa Human Service, kde pracuje jako metodička vzdělávacích programů, lektorka a certifikovaný kouč (<http://www.alfahs.cz>)*

Zahraniční stáže byly realizovány v rámci projektu Vzdělaná ředitelka – vzdělaný tým mateřské školy, který byl podpořen Operačním programem Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Díky této podpoře mohly být účastnicím stáží proplaceny finanční prostředky vynaložené na ubytování, zahraniční cestu a stravu.

Pořadatelem stáží (včetně předcházejících vzdělávacích programů) byla organizace Alfa Human Service společně s Magistrátem města Pardubice.

do rodin, motivují rodinu k zařazení do společnosti. Na této spolupráci se podílí dětský lékař, sociální pracovník a pedagog. Důležitým faktem ve spolupráci s rodiči je **partnerský přístup** (rodiče mají možnost společně s dítětem definovat úkoly, účastnit se komunitního kruhu atd.).

Dalším jevem napříč všemi zahraničními destinacemi je **respektování a akceptování odpovědnosti rodičů**. K tomuto přispívají i **výchovné přístupy** používané při práci s dětmi. Velmi viditelná byla **absence restriktivních příkazů** (typu „nedělej“, „nechod“ atd.). Tento přístup nejvíce odpovídá známému **respektujícímu výchovnému přístupu**, který v ČR velmi propaguje Pavel Kopřiva se svými spolupracovníky (*Respektovat a být respektován*). Ve všech zařízeních bylo zřejmě pěstováno